

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการจัดการกับอาการปวดในผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อมโดยใช้กรอบแนวคิดการจัดการกับอาการของลาร์สันและคณะ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อมที่มาตรวจรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอก ห้องตรวจศัลยกรรมกระดูกและข้อ โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ตามคุณสมบัติที่กำหนด จำนวน 140 ราย ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2549 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล แบบสัมภาษณ์วิธีการจัดการกับอาการปวด และการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดการจัดการกับอาการของลาร์สันและคณะ หาความเที่ยงโดยวิธีการวัดซ้ำ (Test-retest method) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.74 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows โดยใช้สถิติ แจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัยพบว่าผู้ป่วยจะใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดการกับอาการปวด โดยวิธีการจัดการที่ผู้ป่วยใช้มากที่สุดคือ การหลีกเลี่ยงการนั่งพับเพียบ รองลงมาคือการหลีกเลี่ยงการขึ้นลงบันได และการใช้ยาแก้อักเสบชนิดไม่มีสเตียรอยด์ (NSAID) วิธีที่ผู้ป่วยประเมินว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ การฉีดยาข้อเข่า รองลงมาคือการใช้ยาแก้อักเสบชนิดไม่มีสเตียรอยด์ และการหลีกเลี่ยงการนั่งพับเพียบ รูปแบบการจัดการกับอาการมี 2 ระยะ คือ 1) การจัดการระยะที่มีอาการ ซึ่งการจัดการขึ้นอยู่กับระดับของความปวด ถ้าปวดมากผู้ป่วยจะใช้ยาแก้อักเสบชนิดไม่มีสเตียรอยด์เป็นหลักและใช้วิธีอื่นๆเป็นวิธีรอง เมื่อปวดน้อยจะใช้วิธีอื่นๆเป็นหลักและใช้วิธีการใช้ยาแก้ปวดที่ไม่มีฤทธิ์ลดการอักเสบเป็นวิธีรอง 2) การจัดการระยะอาการสงบ พบว่าผู้ป่วยใช้วิธีการหลีกเลี่ยงปัจจัยกระตุ้น ผู้ป่วยเลือกวิธีการจัดการกับอาการปวดขึ้นอยู่กับ 6 ปัจจัยคือ 1) ปัจจัยด้านประสิทธิผลของวิธีการ 2) ปัจจัยด้านการรับรู้เกี่ยวกับอันตรายของวิธีการและสาเหตุของอาการ 3) ปัจจัยด้านค่าใช้จ่าย 4) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิต 5) ปัจจัยด้านคำแนะนำของแพทย์ และ 6) ปัจจัยด้านความยุ่งยากของวิธีการ

ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่ารูปแบบวิธีการจัดการกับอาการปวดในผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อมมีหลากหลายวิธี และมีปัจจัยที่มาเกี่ยวข้องกับการจัดการกับอาการหลายปัจจัย ดังนั้นพยาบาลจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการจัดการกับอาการของผู้ป่วยรวมทั้งตระหนักถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกับอาการเพื่อให้การพยาบาลที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับปัญหาของผู้ป่วยต่อไป

The purpose of this descriptive research was to study pain management strategies among patients with osteoarthritis of the knee using Larson's symptom management model as a conceptual framework. Research participants included patients with osteoarthritis receiving care at the surgical orthopedic and joint outpatient clinic, Khon Kaen Hospital. Simple random sampling was conducted to select 140 patients who met inclusionary criteria for the study during February – March 2006. Data were collected using several questionnaires that were constructed by the author based on Larson's symptom management model. Research instruments included demographic information, pain management questionnaire and in-depth interview questions. Reliability of the pain management questionnaire was established using a test-retest method that yielded a Pearson's product movement correlation coefficient of 0.74. Data analyses were performed using SPSS Statistics Program for Windows. Frequencies, percentage, and means were calculated for quantitative data and content analysis was conducted to analyze in-depth interview data.

Results revealed that patients with osteoarthritis utilized a variety of pain management strategies. The most frequently used methods in order were to avoid sitting legs-folded on the floor, avoid climbing up and down stairways, and the use of non-steroidal anti-inflammatory drugs (NSAIDs). The most effective pain management strategies rated by the patients were knee-joint injection, the use of NSAIDs, and to avoid sitting legs-folded on the floor. In-depth interview data suggested that there were two types of pain management. During active symptoms the management depends on the level of pain. When the pain was severe, patients relied primarily on the use of NSAIDs. When the pain was mild, patients mainly utilized other strategies to relieve the symptom. During symptom remission, on the other hand, patients preferred to avoid aggravating factors. Qualitative data further added that the selection of pain management strategies involved six factors including 1) effectiveness of the symptom management strategy, 2) perception of dangers associated with the strategy and the cause of the symptom, 3) cost of the strategy, 4) cultural and ways of life factors, 5) doctor recommendations, and 6) complexity of the strategy.

The findings of this research supported that patients with knee-joint osteoarthritis utilized various strategies to manage the symptom and there were several factors to be considered when selecting pain management strategies. As a result, nurses should be knowledgeable about patients' symptom management strategies and be aware of factors associated with the selection of symptom management methods in order to provide the most effective and appropriate care for patients.